

KÖZGAZDASÁGI ISKOLÁK MŰKÖDÉSE ÉS IRÁNYÍTÁSA

A gazdasági problémák felismerése és a gyors alkalmazkodóképesség kulcs tényezővé válik a válságok leküzdésében. Ennek érdekében alapvető cél a gazdaságlkodási kultúra és műveltség emelése. A folyamatban kiemelt szerep jut a közgazdaság-tudományi egyetemeknek. Tanulmányunkban először röviden ismertetjük a közgazdaság-tudomány egyetemi szintű oktatásának történelmi előzményeit, alapul véve a „business school” és a „school of economics” közti dichotómiát. Ezt követően hat vezető európai közgazdaság-tudományi egyetem szervezeti, képzési és finanszírozási struktúráját vizsgáltuk azzal a céllal, hogy fejlesztési irányt határozhassunk meg a magyar felsőoktatás számára. A vizsgálatból egyrészt az derült ki, hogy nincs egységes, mindenki számára egyformán alkalmazható struktúra, másrészt az, hogy az üzleti iskola és a közgazdasági iskola működése a gazdaságpolitikai döntéshozók számára továbbra is magas értéket képvisel.

BEVEZETÉS

A 2007–2009-ben kezdődő világgazdasági válság óta egyre nagyobb hangsúly helyeződik a politikai és a gazdasági műveltség szerepére, hiszen sokan a fejlődés és a növekedés hajtóerejének tartják [Trautmann–Gervai, 2014]. Ehhez a közgazdaság-tudományi egyetemeknek is alkalmazkodniuk kellett, szükségessé vált a tananyagok megújítása és modernizálása, valamint a működési rendszerek átalakítása és az irányítási módszerek újragondolása.

A közgazdaság-tudományi egyetemi oktatásának fejlődése során kérdéssé vált, hogy milyen szervezeti keretben működjön a tanítás. Kutatásunk a „business school” és a „school of economics” közti dichotómiát veszi alapul. Célunk, hogy a régióban megtalálható egyetemek szervezeti felépítését bemutassuk, arra helyezve a hangsúlyt, hogy az egyetemen business school, school of economics, vagy mindkettő működik.

Az 1960-as évektől vált meghatározóvá az az irányzat, amely szerint az üzleti siker előfeltétele a megfelelő szakképesítés megszerzése. Újabban azonban – annak ellenére, hogy a gazdasági iskolák az elmúlt negyven évben rendkívüli sikereket értek el – igen széles körben kritizálják működésüket, s növekvő aggodalommal szemlélik értékteremtésüket, illetve elérendő céljaikat. Kutatásunk arra irányul, hogy a business schoolokkal szemben megfogalmazott kritikákat a school of economicsok mennyire tudják ellensúlyozni.

A „school of economics” mellett a „business school” koncepció négy gazdaságilag erős ország (Franciaország, Németország, az Egyesült Királyság és az Amerikai Egyesült Államok) együttes befolyásának hatására jött létre. Ezek főként a XIX. század végén, illetve a XX. század elején fejtették ki hatásukat. Az ilyen iskolák fejlődése azonban az Amerika Egyesült Államokban jóval gyorsabb volt, mint a többi említ-

tett országban, ez főként a privát adományoknak volt köszönhető. Az üzleti iskolák az Amerikai Egyesült Államokban a XX. század elejétől váltak elismert intézményekké. Erre az időpontra tehető az is, hogy – épp a gyors fejlődés miatt – átvették a vezető szerepet, s később az angol, a francia és a német iskolák az amerikai mintát kezdték el adaptálni.

Cikkünkben vezető európai közgazdasági egyetemeket vizsgáltunk a következő főbb szempontok alapján: szervezeti felépítés, képzési struktúra és finanszírozás. Kutatásunk során tartalomelemzést végeztünk, amelynek forrásául a vizsgált egyetemek által közzétett kiadványok, cikkek és a honlapok szolgáltak. A módszerünk előnyei közé tartozik, hogy pénztakarékos, nincs szükség nagy kutatási stábra és nem jár kockázattal [Babbie, 2001].

A vizsgálat során induktív megközelítést alkalmaztunk, mert meglátásunk szerint az egyes egyetemek görcső alá vételével általános és összefogó képet kaphatunk az uralkodó struktúrákról és megközelítésekről. A vizsgálat kulcsmomentuma az egyetemek megfelelő kiválasztása volt. A kiválasztott egyetemeknél szempont volt például a földrajzi elhelyezkedés, az alapítás ideje, az egyetemi rangsorban elfoglalt pozíció és a szükséges adatok hozzáférhetősége. Célunk volt, hogy a Budapesti Corvinus Egyetem és a magyar felsőoktatás szempontjából is releváns egyetemek kerüljenek kiválasztásra, ezért törekedtünk arra, hogy Európa minden régióját lefedjük. A választott egyetemek a következők: London School of Economics (LSE), Paris School of Economics (PSE), Stockholm School of Economics (SSE), University of Economics Prague (VSE), Warsaw School of Economics (SGH), Moscow School of Economics (MSE).

Ugyanakkor a kutatásnak nem célja, hogy kiválassza a legjobb struktúrát és megközelítést. Ahogy a kontingenciaelmélet is tartja, nem létezik olyan struktúra, amely minden körülmények között hatékony lenne [Antal és Dobák, 2010], de fontosnak tartjuk, hogy a lehetőségekkel tisztában legyünk. Ennek érdekében a továbbiakban a hat egyetem struktúráját mutatjuk be.

LONDON SCHOOL OF ECONOMICS AND POLITICAL SCIENCE

A London School of Economics and Political Science 1895-ben létesített intézmény, amely a társadalomtudományok oktatására specializálódott. Működését az alapító okirat és az alapszabály határozza meg (Memorandum and Articles of Association). Előbbi az iskola céljait ismerteti, míg utóbbi az iskola működtetését írja le. Az egyetemen nincsenek karok, csak három intézet (Európai, Gender, Nemzetközi egyenlőtlenségek) és huszonegy tanszék tartozik az intézményhez (Számvitel, Antropológia, Közgazdaságtan, Közgazdaságtan története, Pénzügy, Földrajz és környezet, Kormányzat, Nemzetközi fejlődés, Nemzetközi történelem, Nemzetközi kapcsolatok, Nyelvi központ, Jog, Menedzsment, Matematika, Média és kommunikáció, Módszertan, Filozófia, logika és tudományos módszerek, Közügyek, Társadalompolitika, Társadalmi pszichológia, Szociológia, Statisztika). A tanszékeket és intézeteket a tanács hozza létre az oktatási igazgatóság javaslatára, mind egyenlő és független.

Az egyetem irányításáért alapvetően négy testület összehangolt munkája felelős. Központi eleme az igazgató (Director), akinek munkáját egy három tagú pro-igaz-

gatói (Pro-Director) tanács, valamint egy igazgatóhelyettes és kollégiumi főnök (Deputy Director and Provost) segíti. Az igazgató feladata az iskola szervezése és felügyelete. E tág hatáskörrel a tanács ruházta fel, amelynek gyakorlását az LSE-n belüli folyamatos konzultációk kísérik.

A második fontos testület a *tanács* (Council), amely felügyeli az iskola küldetését és oktató jellegét, biztosítja az iskola pénzügyi és működési életképességét, döntőbíró szerepet játszik az iskola értekeivel kapcsolatos stratégiai ügyekben, illetve megőrzi az iskola hírnevét. A tanács az iskola napi irányításában nem vesz részt. Tagjai függetlenek, a tanárok és hallgatók soraiból a kormányzó testület által megválasztott tagok. A tanácsot és a kormányzó testületet szoros szálak fűzik egymáshoz, mivel a tanács elnöke és alelnöke a kormányzó testület elnöke és alelnöke is egyben. A tanács félévenként három alkalommal ül össze. Munkáját több bizottság is segíti, amelyek közül a legfontosabb a pénzügyi bizottság, amely pénzügyi kérdésekben segíti a tanács tevékenységét.

A *kormányzó testület* (Court of Governors) a harmadik intézmény, amely az egyetemhez kapcsolódik. Kevesebb beleszólása van az iskola mindennapi működésébe, inkább alkotmányos ügyekkel foglalkozik, illetve az egyetem külső elfogadásáért lobbizik. Ennek ellenére esetenként az egész egyetemet érintő kulcsfontosságú kérdésekben döntéselőkészítő tárgyalásokat tart. A száz tagú testület az iskolát szakértői tanácsokkal látja el, információs és befolyásos kapcsolatrendszerrel biztosít, különös figyelmet szentel az adománygyűjtésre és az iskola nemzetközi megítélésére. Tagjai nemcsak az alumnik köreiből kerülnek ki, bárki, aki lelkesedik az egyetem iránt és fontosak számára a társadalomtudományok, jelentkezhethet a tagjai közé.

Az egyetem szakmai tevékenységével foglalkozó elsődleges tudományos tanácsadó testület az *oktatási igazgatóság* (Academic Board). Alapvetően ez a testület foglalkozik az egyetemi élettel, az oktatással és az iskola fejlődésének feladataival. Az igazgató elnököli a diákokból és tanárokból álló testületet.

Az LSE-nek kettős státusza van: egy korlátozott felelősségű társaság és jótékonyági szervezet (exempt charity) is egyben. Az egyetem finanszírozása ezért öt területről tevődik össze. A finanszírozási tanács támogatásai, ezen belül is a kormány által működtetett *Felsőoktatási Finanszírozási Tanács* (Higher Education Funding Council for England) által biztosított összeg a 2013–2014-es év büdzséjének a 8,7 százalékát jelentette. Ez a hányad az elmúlt években folyamatosan csökkenő tendenciát mutat. A *tandíjakból* származó bevétel képezi az iskola forrásainak a 54,9 százalékát. A *kutatási támogatások* további 9,7 százalékot, míg az *alapítványi és befektetési* bevételek részaránya 2,0 százalékot tesz ki. Nagyobb tételnek számít az „egyéb bevétel” amelybe az LSE Enterprise Ltd. (az LSE leányvállalata, amely tanácsadási tevékenységgel foglalkozik), az International Growth Centre (amely megbízott kutatási projekteket, országon belüli kutatásokat és szakpolitikai munkákat lát el), valamint az egyetem cafeteria és kollégiumi szolgáltatásai tartoznak. Ez a tétel az összbevétel 24,7 százalékát teszi ki.

MOSCOW SCHOOL OF ECONOMICS

2004. április 29-én hozták létre, az M. V. Lomonoszov Moszkvai Állami Egyetem (MSU, 1755-ben alapították, Moszkva legnagyobb egyeteme) rektorának ötlete alapján. Az MSE jelenleg is az MSU-n belül, annak egyik karjaként működik. Az MSE élén egy igazgató (Director, Alexander Nekipelov) áll.

Az MSE létrehozásának célja az Orosz Tudományos Akadémiával (RAS), illetve vezető külföldi oktatási és kutatási központokkal együttműködve kiemelkedő színvonalú oktatás biztosítása.

Az MSE fő célja olyan szakemberek képzése, akik alaposan ismerik az orosz gazdaságot, és akik jól ismerik a közgazdasági iskolák eredményeit és ötleteit. Olyan szakembereket képeznek, akik hatékonyan tudnak dolgozni mind a versenyszférában, mind az állami és a regionális szerveknél. Kiemelkedő a hallgatók gyakorlati képzése, kutatómunkákban való részvételük. Az képzés során hangsúlyt fektetnek arra is, hogy a hallgatóknak megtanítsák a külföldi szakemberekkel való kommunikációt. Az MSU-MSE-n végzettek fundamentális matematikai tudással rendelkeznek, és mély betekintést nyernek az orosz gazdasági életbe. Megértik a jelentősebb szakaszokat a gazdaságon belül, illetve a modern trendeket is.

Az MSE direkt kapcsolatot biztosít a hallgatók és a vezető kutatók között, ugyanis viszonylag kis csoportokban folyik az oktatás, az oktatók pedig világszinten ismert és elismert szakemberek. Éppen ezért az egyik legfontosabb tanítási módszer a *tudományos szeminárium* (scientific seminar), amelynek során a kutatók és professzorok a hallgatókkal közösen tekintik át a gazdaság jelenlegi helyzetét, a gyakorlatot és a problémákat egyaránt.

Az MSE keretein belül egy BA és egy MA képzésre van lehetőség. A BA képzés keretén belül összesen 41 kurzus közül választhatnak a hallgatók, matematika, közgazdaság és egyéb, speciális témákban. Az MA-n két szakirányra van lehetőség, az egyik a közgazdaságtan (economics) a másik a pénzügyi közgazdaságtan (financial economics). MA-n és BA-n is háromféle tanítási mód van: az előadás, a workshop és a már említett szeminárium. A BA program négy-, az MA pedig kétéves. Mindkét program keretein belül csak önköltséges finanszírozási formában van lehetőség tanulni.

Az MSE nagy figyelmet szentel különböző meetingek, konferenciák, szemináriumok és kerekasztal-beszélgetések megszervezésének, ahol prominens politikusok, tudósok és ismert emberek is rendszeresen részt vesznek. Az évek során az MSE vendége volt többek között *Mihail Gorbacsov* és *George Bush* is.

WARSAW SCHOOL OF ECONOMICS

A Warsaw School of Economics (SGH) a közgazdaságtan, a pénzügy, a menedzsment és üzleti adminisztráció, illetve közpolitika és a politikatudomány területén végez oktatói tevékenységet és kutatást. A kutatóik nemzetközileg elismert szakemberek Lengyelországból. Nemcsak a közgazdaságtan és a menedzsment, hanem a jog, szociológia és a politológia területén is kiemelkedő tudósokat foglalkoztat, ami garantálja a magas szintű tudományos, kutatási és oktatási tevékenységet az egyete-

men. A lengyelországi fő kutatási központok az üzleti élet és a menedzsment, a gazdaságpolitika, a pénzügy és az európai integráció területén tevékenykednek. Neves tudósai jelentős szerepet játszanak az ország pénzügyi és üzleti fejlődésében, alakítják az ország gazdasági jövőjét. Az oktatók számos díjat nyertek tudományos munkájukért, publikációikért és kutatási eredményeikért, pl. a National Science Centre által nyújtott rangos díjat. A kutatók segítik az Európai Unió intézményeinek munkáját, például az Európai Számvevőszékét. Az SGH-t a CEEMAN által adományozott Nemzetközi Minőségi Akkreditációval is jutalmazták.

Az SGH igazgatási, közgazdasági, pénzügyi, logisztikai, műszaki és ügyfélszolgálati területen közigazgatási egységeket hozott létre, amelyek központjában a *szervezési iroda* áll. Az irodához tartozik a kancellár, akit a rektor a szenátus jóváhagyásával nevez ki. A szervezési iroda feladata a belső és külső jogi aktusok elkészítése és közzététele, koordinálni és technikai, illetve adminisztratív támogatással segíteni a rektor és az alrektorok munkáját, frissíteni és felvenni a bizottsági tagokat, valamint kapcsolatot tartani az egyetem egységeivel és külső szervezetekkel (hatóságokkal, kutatóintézetekkel és társadalmi szervezetekkel).

A szervezési irodán belül van a kancellár és a rektor intézménye. Mindkét személyhez kapcsolódik egy iroda (rektori és kancellári), amely feladatuk ellátásában segíti őket. Az SGH vezetője a rektor. Feladatát az oktatásért és hallgatói ügyekért felelős alrektor, a menedzsmentért felelős alrektor, valamint a kutatási és nemzetközi kapcsolatokért felelős alrektor segíti. A dékánok vezetik a karokat, illetve vannak külön dékánok az alap-, és mesterszakos hallgatók ügyeinek intézésére is.

Az SGH a Minsitry of Science and Higher Education által felállított rangsorban a *legjobb kutatóegyetemként* szerepel a gazdasági tudományok területén. A kutatási tevékenységet az öt karon (Gazdasági elemzés, Szocioökonómia, Világgazdaság, Business Administration, Menedzsment és pénzügy) lévő intézetek és tanszékek vezetik. Az SGH a legnagyobb haszonélvezője a nemzetközi kutatásra megítélt hetedik keretprogramnak (Seventh Framework Programme – 7FP), a COST-nak (európai együttműködés a tudomány és a technológia területén), a lengyel-norvég kutatási alapnak, az uniós pályázatoknak, a Visegrádi Alapnak és több másnak is.

Az egyetemen a gazdaságtudományi és közgazdaságtudományi szakok mellett lehetőség van társadalomtudományi tanulmányokat is folytatni. A globális üzlet, pénzügy és kormányzás, nemzetközi gazdaságtan, menedzsment mellett lehetőség nyílik nemzetközi gazdasági kapcsolatokat, szociálpolitikát és európai tanulmányokat is hallgatni alapszakon és hasonlóan mesterszakon is.

Az egyetem a vállalati kapcsolatainak ápolására külön egységet alakított ki. Azok a vállalatok, amelyek financiálisan segítik az egyetemet, (arany, ezüst, bronz) szponzori státuszt kapnak. Jelenleg olyan cégek szerepelnek ebben a nyilvántartásban, mint a Boston Consulting Group, Unilever, KPMG, DB Schenker, MasterCard, Unicredit, L'Oreal, vagy az Accenture. Ez a szponzori program 1998-ban jött létre. Kerete a SGH Corporate Partners Club, amely szponzorálta a könyvtárat, felújította és korszerűsítette a konferenciatermeket, tantermeket, létrehozta a SGH információs központot és az e-learning laboratórium létrehozásában is nagy szerepet játszott. A klubhoz társult cégek ezen felül szemináriumokat, workshopokat, valamint oktatási programokat, illetve előadásokat szerveznek a kari professzorokkal. 2010-ben ennek kapcsán létrehozták a SGH Corporate Advisory Board

dot, amelynek célja felmérni a hallgatók képzését és kompetenciáját a munkaerő-piacon. A Board feladata a rektornak stratégiai tanácsot adni az egyetem stratégiai fejlődésének terén.

STOCKHOLM SCHOOL OF ECONOMICS

Az egyetemet 1909-ben alapították. A svéd illetőségű üzleti iskola első osztályú, versenyképes oktatási tevékenységet végez az üzleti tanulmányok és a közgazdaságtan területén alap-, mester- és doktori szinten egyaránt.

Az Európai Unió, valamint Svájc polgári számára a BSc, MSc és PhD szintű képzések ingyenesek. Az MBA-képzések viszont nem taroznak ide. A nem uniós vagy svájci polgárok számára BSc-szinten 100 000, MSc-szinten 150 000 svéd korona (SEK) a térítési kötelezettség. Az egyetem szoros kapcsolatot ápol a végzett diákokkal (ALUMNI), ami nagymértékben hozzájárul ahhoz, hogy megőrizze vezető szerepét a kutatási és az oktatási területeken.

Az egyetem több alapszakot és több mesterszakot is indít. Alapszakon az üzlet és közgazdaság, a kereskedelmi valamint az üzlet és közgazdaság szakot Rigában. Mesterszakjai között van nemzetközi menedzsment, pénzügy, gazdasági, pénzügy és számvitel szak.

Az SSE legfontosabb döntéshozó testülete az igazgató tanács, 16 tagja van amelybe delegál tagot a kormány, az önkormányzat, a hallgatói önkormányzat, az egyetem és a kari fórum. Ezen kívül rendelkezik egy nemzetközi tanácsadó testülettel, ami a stratégiával kapcsolatos kérdésekben foglal állást, 7 tagja van. Többségük a vállalati szektorban dolgozó szakember. Jelentős szerepet játszott (1903-as alapítása óta) és játszik az egyetem életében az SSE egyesület, amelynek célja az egyetem fejlődésének előmozdítása, amihez anyagi támogatásokat szerez és gyűjt be. Az egyesületnek 8 tagja van. Rendelkezik kutatási irodával, ami a kutatások adminisztrációjában segít, a programiroda főként a diákcsere programokkal és a marketinggel foglalkozik, van személyzeti osztály, valamint külön egység foglalkozik az akadémiai kapcsolatok kiépítésével és fenntartásával.

Az egyetem 6 tanszéke a közgazdaságtan, pénzügy, üzleti tanulmányok és kapcsolódó tudományok területein végez oktatási és kutatási tevékenységet: Számíteli tanszék, vezetés és szervezés tanszék, Közgazdasági tanszék, Pénzügyi tanszék, Jogi nyelvi és gazdasági statisztika tanszék, Marketing és stratégia tanszék. A tanszékek többsége, valamint 20–35 PhD-hallgató vesz részt a kutatásokban.

A Svéd Bank kutatási alapja (Swedish Bank Research Foundation) támogatja az kutatási tevékenységet a pénzügyi intézmények és piacok területén. Támogatják a doktori képzésben résztvevők tanulmányait, amelynek időtartama legfeljebb egy év. Kiegészítő támogatásokat is igénybe lehet venni a felmerülő költségek fedezésére, bizonyos körülmények esetén.

Az SSE csupán 4 százalékát oktatja a hallgatóknak az üzlet és közgazdaság területén Svédországban. Az egyetem üzleti magániskola, kormányzati támogatásoktól kis mértékben függ, ami a teljes évi bevételének nagyjából 10–20 százalékát teszi ki. Főbb bevételi forrásai: SSE egyesület 30 százalék, egyéb támogatások 30 százalék, kormányzati alapok 20 százalék, külső támogatások 10 százalék, egyéb 10 százalék.

Kiadásaik jelentős hányada a fizetések (65 százalék), bérletek (15 százalék), egyéb (20 százalék).

UNIVERSITY OF ECONOMICS PRAGUE (VSE)

A VSE (University of Economics Prague) a legjelentősebb cseh közgazdaságtudományi egyetem. Jelenlegi formájában 1953-tól létezik. Az egyetem 6 kara a Bologna-rendszernek megfelelően az alapképzéstől a doktori tanulmányokig kínál képzéseket. Az egyetem nyitott bármilyen nemzetiségű hallgató számára, nagyjából 20 000 diákjából 3000 külföldi. Versenyképességét mutatja, hogy az egyetemre pályázók száma jelentősen meghaladja a felvehető hallgatókét Világszerte több mint 220 egyetemmel tart fenn partnerkapcsolatokat, valamint cseh, angol és orosz nyelven is indítanak képzéseket. Számos nemzetközi szervezet és csereprogram (CEMS, PIM, ERASMUS) tagja, valamint közeli kapcsolatokat ápol az üzleti szektorral. A nemzetközileg akkreditált képzések térítési díja BSc és MSc szinten szemeszterenként 1800 euró összeg körül mozog. Az VSE-n végzett tanulmányok megfelelnek az Európai kreditátviteli rendszer (ECTS) követelményeinek.

Az egyetem állami intézmény lévén forrásait elsősorban a kormányzattól szerzi, kevés a magánforrása, ugyanakkor támogatói és szponzorai között megtalálható többek között a KPMG, a Deloitte, a PWC, a Microsoft, a Skoda, a L'Oreal és a Telekom is. Bár a cseh felsőoktatásban mérőföldkőnek számító 1998-as felsőoktatási törvény lehetővé tette a magánintézmények alapítását, azonban a VSE domináns szerepe továbbra is megmaradt. A képzés alapvetően ingyenes, csak az „időtúllépőknek” kell tandíjat fizetniük. Költségvetési támogatása a diáklétszámon, majd az utóbbi időben már a végzetek számán alapul, különféle együttműködésekkel súlyozva az egyes képzési területeket. Ezek a súlyok alapvetően az oktatás költségigényét tükrözik, nem pedig az adott szakterületre vonatkozó munkaerő-piaci igényeket vagy társadalmi prioritásokat [File és szerzőtársai, 2009]. A hallgatók az ösztöndíjak és egyéb (pl. a lakóhely és iskola távolságán alapuló lakhatási) támogatások mellett adókedvezményekben részesülnek.

Az egyetem vezetése: a rektor munkája során három testülettel van kapcsolatban, a szenátussal, tudományos tanáccsal és az igazgatók testületével. Ezenkívül négy rektorhelyettes felel a stratégia, az akadémiai kapcsolatok, a tudomány és kutatás valamint a nemzetközi kapcsolatok területeiért. A rektor alá tartoznak a karok, valamint a gazdasági terület és a központi szolgáltatások (PR, sport stb.).

Az egyetem hat karon folytat oktatási és kutatási tevékenységet. Ezek: Pénzügyi és számviteli kar, Nemzetközi kapcsolatok kar, Informatikai és statisztikai kar, Menedzsment kar, Közgazdaságtudományi és államigazgatási kar, Gazdálkodástudományi kar.

PARIS SCHOOL OF ECONOMICS

A Párizsi Közgazdaságtudományi Egyetemet 2006-ban alapították, jogállása szerint közérdekű alapítvány. A PSE egyike azoknak az új kormányzati kezdeményezések-

nek, miszerint a tudományos kutatási alapítványokkal lehetőséget teremtettek a kiválósági központok kialakításához. A tudományos kutatási alapítvány szabályozás szempontjából ugyanúgy működik, mint a közérdekű alapítványok.

Ez a státusz teszi lehetővé, hogy magán- és közfinanszírozást egyaránt igénybe vegyen. Az egyetem nemzetközileg elismert kutatóintézet a közgazdaság-tudományban. Számos élvonalba tartozó képzést tart, több mint 300 mesterhallgatója és 200 Phd-hallgatója van az egyetemnek.

Jean-Pierre Danthine elnök és *Pierre-Yves Geoffard* igazgató azzal a céllal hozták létre a párizsi egyetemet, hogy felélessze és biztosítsa a francia közgazdaságtudományi kutatás jelenét és jövőjét és meg kívánták teremteni a lehetőséget Franciaország legjobb kutatóinak.

Az alapítvány magas színvonalú oktatást kínál három mesterszakon (APE, ETE, PPD) valamint a PhD-programján keresztül. Az egyetem erős kapcsolatot kíván teremteni a különböző közgazdaságtudományi szereplők között, így az akadémia, az intézetek és a magánszereplők között is. Kezdetben kapott támogatást a francia államtól is, ezen kívül hat tag vett részt az alapításnál: a CNRS, az EHESS, az Ecole des Ponts ParisTech, az ENS, az INRA és a University Paris 1 Panthéon-Sorbonne.

A párizsi School of Economics intézményét az igazgatóság irányítja, aminek képviselői között vannak állami és magánszektorbeli partnerek, kutatók, és a külső személyiségek. Az igazgatóság szavaz a költségvetésről és kiválasztja a tudományos programokat a tudományos tanács javaslatai alapján. A tudományos tanács nemzetközileg elismert kutatókból áll, akiknek legkevesebb 50 százaléka dolgozik külföldön. A tudományos tanács minőségileg értékeli a jelenlegi és a tervezett oktatási és kutatási programokat.

A PSE végrehajtó igazgatósága az igazgatóból, főtítkárból, egy tudományos igazgatóból, oktatási vezetőből áll. Két testületre támaszkodnak, egy tanácsadó testület a tudományos és pedagógia irány kialakításában segédkezik, ez az *orientációs bizottság*. A másik testület a koordinációért és az információáramlásért felelős a különböző egyetemi szereplők között.

A Francia Nemzeti Bank és az egyetem 2009-ben együttműködési megállapodást kötött.

Az egyetemnek három mesterszakja van. A *közgazdasági elemzés és politika* (APE) magas szintű kutatásközpontú kurzus az elméleti és az alkalmazott közgazdaság területén. A képzés jól szervezett és számos vezető francia tudományos intézettel közösen gondozzák.

Az egyetemi tandíj a Francia Oktatási Minisztérium által megszabott. Ez összességében még mindig alacsonyabb, mint máshol, mert a kormány sok valós költséget fedez a diákoknak. Az egyetemi mesterszak tandíja 250 euró egy évre. Az egyetemi oktatás minden további díjtól mentes.

A másik mesterszak az ETE, *az elméleti és empirikus módszerek a közgazdaságtanban* kurzus körülbelül 60 diákot oktat és kínál lehetőséget kutatásra mikroökonomia, makroökonomia, és nemzetközi közgazdaságtan témakörben.

A harmadik mesterszak *a közpolitika és fejlődés*, kétéves kurzus.

Az egyetem nagy hangsúlyt fektet nemzetközi kapcsolatainak építésére, kétoldali megállapodásokkal (New York, Berkeley) és csatlakozott több hálózathoz: pl. Economic Behavior and Interaction Models (EBIM), European Doctorate in Econo-

mics Erasmus Mundus (EDEEM), Programme doctoral européen en économie quantitative (EDP), Policy Design and Evaluation Research in Developing Countries (PODER), Quantitative Economics Doctorate (QED).

Érdeklődés, hogy az egyetem fiatal kutatói körülbelül 2000 eurót keresnek. Az egyetem hallgatóinak több, mint 40 százaléka külföldi. Az alapítvány induló tőkéje 20 millió euró volt, ebből több mint 3 millió euró magántőke. A pénzügyi helyzet stabilitásának fenntartása érdekében folyamatos adománygyűjtést végez az egyetem. Bevételeinek többsége finanszírozási szerződéseken keresztül történik, támogatja például az ANR (Francia Nemzeti Kutatási Ügynökség).

ÖSSZEFOGLALÓ

A hat egyetem különböző szervezeti működéssel, képzési struktúrával és finanszírozással üzemel. A kutatás során megvizsgáltuk az Európában működő különböző közgazdaságtudományi oktatásokat, amellyel célunk az esetleges fejlesztési irányok bemutatása volt. A school of economics megítélésünk szerint egyenértékű a business school-okkal és a gazdaságpolitikai döntéshozók számára magas értékűek.

IRODALOM

- Antal, Zs.-Dobák, M., [2010]: *Vezetés és szervezés*. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- Babbie, E. [2001]: *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata*. Balassi Kiadó, Budapest.
- Howard, Thomas-Peter, Lorange-Jagdish, Sheth [2013]: *The Business School in the Twenty-First Century, Emergent Challenges and New Business Models*. Kiadó? Kiadás helye?
- London School of Economics and Political Science hivatalos honlapja, elérhető a <http://www.lse.ac.uk/intranet/LSEServices/financeDivision/pdf/2014AnnualAccounts.pdf> címen: Internet, 2015. november 18.
- Moscow School of Economics hivatalos honlapja, elérhető a <http://mse-msu.ru/en> címen; Internet, 2015. december 2.
- Paris School of Economics hivatalos honlapja, elérhető a <http://www.parisschoolofeconomics.eu> címen : Internet, 2015. november 22.
- Stockholm School of Economics hivatalos honlapja, elérhető a <http://spitswww.uvt.nl/rise/documents/sse.pdf> címen: Internet, 2015. november 2.
- Temesi, J. [2012]: *Felsőoktatás-finanszírozás: Nemzetközi tendenciák és a hazai helyzet*, Aula Kiadó, Budapest, elérhető a <http://mek.oszk.hu/11300/11399/11399.pdf> címen: Internet, 2015. december 8.
- Trautmann L.-Gervai P. [2014]: A közgazdaságtan oktatásának helyzetéről. *Közgazdaság* (9): 4.

University of Economics, Prague hivatalos honlapja, elérhető a <http://ozs.vse.cz/english/vse-degree-programmes/international-bachelor-degrees/> címen: Internet, 2015. november 22.

Warsaw School of Economics hivatalos honlapja, elérhető a <http://uczelnia.sgh.waw.pl/en/Pages/default.aspx> címen: Internet, 2015. december 7.